

אפריל 2006 / ניסן תשס"ו

"יוזמת השלום הערבית" (היוזמה הסעודית)
"Arab Peace Initiative" (The Saudi Initiative)
מכון ראות – מושגים ומונחים

הגדרה

המונח "יוזמת השלום הערבית" נוגע למסמך שאומץ בוועידת הפסגה הערבית בביירות (ב-28 במארס 2002), אשר התבסס על הצעתו של יורש העצר הסעודי עבדאללה, שלפיו יכוננו מדינות ערב יחסים נורמליים עם ישראל בתמורה לנסיגה ישראלית לגבולות ה-4 ביוני 1967 והקמת מדינת פלסטינית.

היוזמה אינה מהווה מודל מפורט ל"**הסכם קבע**", אלא משרטטת מסגרת כללית ל"**מצב הקבע**".

רקע

יורש העצר הסעודי עבדאללה צוטט על-ידי כתב הניו-יורק טיימס, טום פרידמן (ב-17 בפברואר 2002), כמי שמציע את נרמול היחסים בין ישראל למדינות ערב בתמורה לנסיגה ישראלית לקווי ה-4 ביוני 1967 והקמתה של מדינת פלסטינית.¹ עבדאללה לא התייחס ל"**סוגיית הפליטים הפלסטינים**". הצעתו זו של עבדאללה נודעה בהמשך כ"יוזמה הסעודית",² ואומצה ע"י "**החלטת מועצת הביטחון של האו"ם 1397**".³

לפני הצגתה של היוזמה בפסגה הערבית בביירות (28/3/02) היא עברה מספר שינויים בשל שורה של הסתייגויות שהציגו מדינות ערב והפלסטינים. בגרסה שאומצה בפסגה, הביטוי "יחסים נורמליים" (normal relations) החליף את המושג "נרמול היחסים" (normalizing relations) כפי שהופיע ביוזמה הסעודית, וכמו כן הוספו סעיפים הקוראים לפתרון בעיית הפליטים בהתאם ל"**החלטת האו"ם 194**" ולהחזרת רמת-הגולן לסוריה.

כעבור חודש הציג עבדאללה את היוזמה הערבית לנשיא בוש. היוזמה שהציג שונה מעט מזו שהתקבלה בפסגה הערבית. היוזמה קראה ליישם את "**החלטות האו"ם 242 ו-338**" (הקוראות לנסיגה ישראלית משטחים שנכבשו ביוני 1967) ולהקים מדינה פלסטינית בתמורה להכרה ערבית בישראל. יוזמה זו לא כללה התייחסויות לסוגיות הפליטים או לנרמול היחסים.⁴

ב"חזון הנשיא בוש למזרח התיכון" (6/02) לא אוזכרה היוזמה הסעודית, למרות הקריאה בו לסיום הכיבוש שהחל ב-1967 בתמורה לנרמול היחסים בין ישראל למדינות ערב.⁵

¹ ר' Friedman Tom, "An Intriguing Signal from the Saudi Crown Prince", **NY Times**, 17/2/02.

² התגובה הישראלית ליוזמה הסעודית הייתה זהירה תחילה, ואולם בהמשך דחתה הממשלה את היוזמה (3/3/02). ארה"ב תמכה ביוזמה באופן פומבי. אף על-פי-כן, ביקורו של מזכיר המדינה קולין פאוול באזור שנועד לקדם את היוזמה כבסיס להשגת רגיעה בין ישראל לפלסטינים-נכשל. ר' Podeh Elie, **From Fahd to Abdullah**, (Jerusalem: Truman Institute, 2003) pp. 24-26, 28-30.

³ לטקסט המלא של החלטת האו"ם 1397 [לחץ כאן](#).

⁴ Podeh, **Ibid**, pp. 26-31.

⁵ לטקסט המלא של חזון הנשיא בוש למזרח התיכון [לחץ כאן](#).

ב"מפת הדרכים" נכתב כי החלטות האו"ם 242, 338, ו-1397 ויוזמת השלום הערבית, יהוו את הבסיס להסדר המדיני העתידי.⁶

ואולם סעיף 10 "בהסתייגויות ישראל למפת הדרכים" קובע כי יש לבטל "כל ההתייחסות להחלטות בין-לאומיות או אחרות (1397, היוזמה הסעודית והיוזמה הערבית שאומצה בביירות). ההסדר שיבוסס הוא הסדר אוטונומי השואב את כוחו מעצמו. ההתייחסות צריכה להיות רק להחלטות 242 ו-338".⁷

מקורות

Podeh Elie, **From Fahd to Abdullah**, Jerusalem: Truman Institute, 2003.

סוף.

⁶ לטקסט המלא של מפת הדרכים [לחץ כאן](#).

⁷ לטקסט המלא של "14 ההסתייגויות הישראליות למפת הדרכים" [לחץ כאן](#).